

საქართველო – მთავარი ღირსი აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის

ავვისტოს მოვლენების შემდეგ სამხრეთ ჯავასიაში დიდი პოლიტიკური თამაშების ეპოქა დაიწყო. ამ თამაშებში მხოლოდ რუსეთი არ არის ჩართული. არც შეერთებული შტატები და არც დასავლეთი არ ფიქრობს იმაზე, რომ რუსეთი იზოლირებული უნდა იყოს საერთაშორისო თანამეგობრობისაგან.

ენეჯეტიკული მენეჯერი

ეს, ჯერ ერთი, შეუძლებელია და მეორეც – არავის ინტერესებში არ შედის. რუსეთი არ არის ერთადერთი ისტორიული მოთამაშე სამხრეთ კავკასიაში – ასევე, დიდი პერსპექტივით და დიდი ამბიციით თამაშობს თურქეთი და ირანი. ირანი ყალიბდება რეგიონულ სახელმწიფოდ, მიუხედავად იმ პრობლემებისა, რომელიც დღეს დასავლეთსა და შეერთებულ შტატებს, ევროკავშირსა და ირანს შორის არსებობს. ირანს თავისი პერსპექტივები აქვს და არც მალავს ამ ინტერესს. არც ისე შორს არის დრო, როდესაც ირანთან ურთიერთობა პრაგმატულ კალაპოტში გადავა.

ექსპერტთა აზრით, ჩვენ შეიძლება ამ თამაშებში გვერდზე აღმოვჩნდეთ, ინტერესები, რომლებიც არსებობს, უფრო დიდია, ვიდრე საქართველოს კეთილდღეობა და მისი მომავალი. ამ პრობლემების გადაჭრას კავკასიაში ყველა მოთამაშე თავისებურად უყურებს და შეეცდება მაქსიმალური შედეგი მიიღოს მისგან.

კავკასიური გეოპოლიტიკისათვის მთავარ საჯილდო კვად რუსეთი „ნაბუკოს“ გაზსადენის ამერიკულ პროექტს იყენებს. დასავლეთის სასიცოცხლო ინტერესებიდან გამომდინარე, ამ პროექტის დაბლოკვას რუსეთი ვერ მოახერხებს,

თუმცა ეცდება, მარშრუტში კორექტივები შეიტანოს და ის საქართველოს გვერდის ავლით განხორციელდეს.

„ნაბუკოს“ პროექტში დასავლეთს საქართველო და აზერბაიჯანი მოაზრებული ჰქონდა როგორც ღერძული სახელმწიფოები. ეს არის სოლიდური პროექტი, მაგრამ არ შეიძლება იმის თქმა, რომ ეს არის ერთადერთი პროექტი, რომელზეც დამოკიდებულია ევროპის გაზით უზრუნველყოფის საკითხი. ავვისტოს მოვლენების შემდეგ, სიტუაციები შეიძლება ისე განვითარდეს, რომ საყოველთაოდ ცნობილი პროექტი საქართველოს გვერდის ავლით შესრულდება. რაც შეეხება აზერბაიჯანს, იგი პრაგმატული სახელმწიფო გახდა და დივერსიფიცირებულ გზებს ეძებს თავისი ენერგომატარებლების ტრანსფორმაციისთვის. ასეთივე თამაში დაიწყო სომხეთმაც. სამხრეთ კავკასიაში აშკარად ხდება ტექტონიკური ძვრები, რაც უპირველესად რეგიონის და დასავლეთის ენერგოპოლიტიკას უკავშირდება. იკვეთება ახალი პარტნიორებისა და მიმართულებების პოვნის აუცილებლობა.

წინასწარი მონაცემებით, „ნაბუკოს“ პროექტი მხოლოდ აზერბაიჯანის გაზზე არ იქნება დამო-

კიდებული, აქ საუბარია თურქმენეთის და შუა აზიის ბუნებრივ აირზე. „ნაბუკოს“ ალტერნატივად მოიაზრება „სამხრეთის ნაკადი“, რომელსაც რუსეთი დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს. რომელი პროექტი მიიღებს უპირატესობას დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა პოზიციას დაიკავებს სამხრეთ კავკასია, ანუ საქართველო - აზერბაიჯანი და შუა აზიის ქვეყნები. ყველა ექსპერტი თანხმდება იმაზე, რომ სამხრეთ კავკასია, შუა აზია, ახლო აღმოსავლეთი, ეს არის გეოსტრატეგიული რეგიონი, რომელიც უახლოესი 20-30 წელი იქნება მსოფლიო პოლიტიკის ეპიცენტრი. მთავარია, ამ ეპიცენტრში საქართველო როგორ და რა ადგილს დაიკავებს.

თუ ეს პროექტები განხორციელდება საქართველოს გვერდის ავლით, მაშინ უნდა დაუახლოვდეს ირანს, რაც კატეგორიულად მიუღებელია შტატებისთვის. ეჭვის თვალთ უყურებს ამ პერსპექტივას ევროპაც. საქართველოსთვის გვერდის ავლა პრაქტიკულად შეუძლებელია. შეიძლება, ამ ეტაპზე რომელიმე ქვეყანა საქართველოს არ განიხილავს აქტიურ მონაწილედ, რა თქმა უნდა, ომის შემდგომ საქართველოს სატრანზიტო მიმზიდველობა გაფერმკრთალდა, მაგრამ არის მოლოდინი, რომ შეიცვლება სიტუაცია. არ არსებობს

დეკემბერი - 2008

სხვა ალტერნატივა, ისევე, როგორც თავის დროზე არ არსებობდა ბაქო-ჯეიჰანის ალტერნატივა.

შექმნილ ვითარებაში გარკვეული სირთულეები, ალბათ, იმ პროექტებსაც შეექმნება, რომლითაც ქართული მხარე დაინტერესებული, მაგალითად, ტრასეკა (TRACECA – Transport Corridor Europe-Caucasus-სია). მართალია, ის უკვე დიდი ხანია გამოვიდა პროექტის სტადიიდან და მისი რეალიზება ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან დაიწყო, მაგრამ რა პერსპექტივა და მომავალი ექნება მსოფლიო ეკონომიკური კრიზისის პირობებში, განსაკუთრებით, რუსეთ-საქართველოს 5-დღიანი ომის შემდეგ, ძნელი სათქმელია. როგორც ცნობილია, სწორედ ტრასეკა უნდა გახდეს ის სატრანსპორტო დერეფანი, რომელიც რუსეთისა და ნაკლებად რენტაბელური სანაოსნო გზების გვერდის ავლით, დასავლეთსა და აღმოსავლეთს ერთმანეთთან დააკავშირებს.

ტრასეკას მნიშვნელოვანი კომპონენტია ბაქო-თბილისი-ჯეიჰანის ნავთობსადენიც, რომლის მეშვეობითაც ყოველწლიურად, დაახლოებით, 3 მლნ ბარელი ნავთობის გადაქაჩვა ხდება ჯეიჰანის სანავთობო ტერმინალიდან. დღეის მონაცემებით, ამა თუ იმ ფორმით და ინტენსივობით, ტრასეკას თანამონაწილენი არიან საქართველო,

უკრაინა, მოლდოვა, სომხეთი, აზერბაიჯანი, თურქეთი, ცენტრალური აზიის სახელმწიფოები, ასევე, ევროკავშირის წევრები ბულგარეთი და რუმინეთი.

ცოტა ხნის წინ, ტრასეკასადმი დაინტერესება ღიად დააფიქსირა იაპონიამ და ისევე ყველაზე მზარდი და პერსპექტიული ეკონომიკის მქონე ისეთმა გიგანტმა სახელმწიფომ, როგორიცაა ჩინეთი. დღეისათვის ტრასეკას აქტიურ მონა-

აღმდეგედ და კონკურენტად რჩება რუსეთი, რომელიც ყველა ხერხითა და საშუალებით ცდილობს ტრასეკასათვის პრობლემების შექმნას და პოტენციური ტვირთების საკუთარ სატრანსპორტო არტერიებზე გადამისამართებას.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას: **გლობალური კრიზისის მიუხედავად, საქართველო მაინც რჩება საერთაშორისო გეოპოლიტიკური ინტერესების ცენტრში.** როგორც იტყვიან, მასზე მოთხოვნა ისევ არის, როგორც დასავლეთის, ისე რუსეთის მხრიდან, მთავარია, ამ ინტერესების გამოყენება რამდენად გონივრულად და დაბალანსებულად მოხდება. თუ ბალანსის პოლიტიკა არ დაირღვა, საქართველო ისევ დარჩება ერთ-ერთ მთავარ ლერძად აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის, დიდ ენერგეტიკულ გაერთიანებაში, რომლის ახალი კონტურები უკვე იკვეთება: ეს არის სამხრეთ კავკასიისა და შუა აზიის ქვეყნების გამოკვეთილი ინტერესები დასავლეთისკენ, თუმცა არა ცალსახად რუსეთის გვერდის ავლით.

ნინო მაზიაშვილი

